

В.В. Дуб, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Д.В. Горелков, канд. техн. наук, доц. (*ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків*)

К.Р. Марченко, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ТУРИЗМУ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Туризм забезпечує значну, а в деяких країнах з високим рівнем туристичної спеціалізації і основну частину доходів державного бюджету та зайнятість населення, виконуючи при цьому соціально-економічну функцію, при цьому активно взаємодіючи з іншими галузями. Важливим фактором для функціонування та розвитку туристичної та готельної індустрії Харківщини, як і більшості регіонів України, є її природні рекреаційні ресурси, а саме природно-заповідний фонд, ліси, водні ресурси та історична спадщина. Природно-заповідний фонд Харківської області має унікальні природні комплекси. На території Харківської області розташовано три Національні природні парки: «Гомільшанські ліси», «Слобожанський», «Дворічанський». Головною водною артерією Харківщини є річка Сіверський Донець. Найбільше серед озер нашого регіону – це озеро Лиман, що розташоване біля селища Слобожанське Зміївського району. Також досить цікавими для туристів є водні простори Печенізького, Краснопавлівського, Червонооскільського водосховищ та річка Оскіл. Взагалі у Харківській області є 56 водосховищ, біля 2,5 тисяч ставків, 500 озер, 131 річка. Також на території нашої області є унікальні туристичні об'єкти – Кицівська пустеля, «Співочі тераси», Солоне озеро та ін. Історична спадщина нашого регіону також досить унікальна. До числа унікальних археологічних пам'яток Харківщини можна віднести заповідник Верхній Салтів, що є багатошаровою історичною пам'яткою різних історичних культур, основна з яких – Салтівська культура VIII–X ст. На південній околиці Харкова, на мисі правого берега р. Уди знаходиться також цікава археологічна пам'ятка – Донецьке городище.

На жаль, за даними деяких дослідників, у загальноукраїнському показнику сумарної кількості вітчизняних туристів за останні п'ять років, що були обслуговані суб'єктами туристичної діяльності, на частку Харківської області припадає близько 2% осіб. Цей показник демонструє відносно низький рівень інтегрованості області до національного туристичного ринку. Хоча слід врахувати і те, що не відома методика визначення цього показника та його похибка. Так, не відомо, чи враховано в цьому показнику водний туризм нашого регіону, який можна було б відстежити за даними суб'єктів підприємницької діяльності, що займаються здачею в оренду плавзасобів (байдарок, човнів, яхт та ін.).

Серед регіонів України наша область посідає четверте місце за рівнем забезпеченості природно-рекреаційним потенціалом. За цим показником особливо виділяються сім районів: Харківський, Печенізький, Чугуївський, Краснокутський, Зміївський, Балаклійський, Ізюмський. Незважаючи на це, область характеризується дефіцитом якісного рекреаційного сервісу, не отримує значних прибутків від в'їзного та внутрішнього туризму.

До негативних факторів впливу, що істотно впливають на туристичну галузь Харківщини, можна віднести:

- антитерористичну операцію, що триває вже сьомий рік поспіль в безпосередній близькості від нашого регіону;

- пандемію коронавірусу COVID-19, яка суттєво вплинула на економічну ситуацію в регіоні та світі в цілому;

- відсутність великих туроператорів з внутрішнього туризму, що мають власну туристичну інфраструктуру, власний інвестиційний потенціал;

- відсутність іміджу та специфіки Харківської області як туристичної дестинації, оскільки традиційно Харківський регіон вважався промисловим центром, тому існує потреба популяризації саме туристичного іміджу Слобожанщини серед вітчизняних і зарубіжних споживачів туристичних послуг;

- незадовільний стан інфраструктури регіону, в першу чергу її транспортної складової. Це – і нестача сучасних автобусів різної місткості для туристів, низький рівень сервісу в міському транспорті та особливо стан доріг тощо.

Для підвищення ефективності функціонування туризму на Харківщині пропонуються такі заходи:

- залучення фахівців різних профільних закладів вищої освіти та представників відповідних громадських організацій для розробки програми розвитку культури, туризму та охорони нерухомої культурної спадщини Харківської області;

- створення потужного туристичного іміджу регіону в поєднанні з розвитком готельного господарства та іншими інфраструктурними складовими, особливо автошляхами відповідної якості;

- участь у міжнародних виставках-ярмарках з різних видів туризму, проведення масових спортивних і культурних заходів міжнародного рівня в Харківській області.

Реалізація запропонованих заходів суттєво підвищить туристичну привабливість Харківщини.